

"מפרי הארץ"

"פרשת וישלח"

"ויותר יעקב לבדו"

מלבי"ם: כבר התבאר בפ' תולדות, כי עשו ויעקב נבראו מתנגדים בטבעם מלידה ומבטן ומהריון, זה לרע וזה לטוב, שכמו שבעולם הכללי ברא ה' טוב ורע, גשמיות ורוחניות את זה לעומת זה, וכנגדם ברא את האדם מרכב משניהם, ונתן לו הממשלה והבחירה להטות המאזנים כפי אשר יבחר, טוב או רע, כן עשה שני אומות נפרדים, אדום וישראל את זה לעומת זה, זה לה' וזה לעזאזל, ועל ידי כח הבחירה בכלל האומה, יש בידם להטות הפלס לטוב, עת ישמרו ישראל תורת ה' ומצותיו, ואז יהיה אדום נכנע תחת ישראל, כמו שיכנע החומר תחת הצורה באדם הפרטי השומר תורת אלהיו, וכמו שהיה בימי בית ראשון ושני בימי מלכי ישראל הצדיקים, ואז יתקיים ברכת יעקב, שיהיה לו קול יעקב וידי עשו, כח הצוריי והחמרי, כמש"ש במקומו, או בנטשם תורת ה' יגבר עשו ויכנעו תחתיו, כהכנע הצורה תחת החומר באיש אשר הכניע נפשו תחת גופו, ובכ"ד שבעולם יש כחות עליונים המנהיגים את הכחות התחתונים לטוב ולרע, לחסד ולשבט, כמו שבאדם הפרטי יש יצ"ט ויצה"ר המנהיגים כח השכל והנשמה, וכח החומר ונפש הבהמיית, וכן יש כח עליון הנקרא שר ישראל, הוא הקדושה הכללית השומרת את ישראל, וכח הכללי הממונה לרע, הוא סמאל שרו של עשו הנוטה לצד שמאל להסית ולהדיח, כי אחר שאין קיום לעשו אלא כשישראל חוטאים, השר שלו שהוא קיומו והצלחתו, זה כל מגמתו להדיח את ישראל מתורתם ועבודתם.

ובזה הראו לו: פה נבואה מוחשת, שטרם קרב יעקב אל עשו, אם ללחום אם להשלים אתו, היה לו מלחמה עם השר שלו, היינו עם היצה"ר הפרטי שבגופו, וגם עם היצה"ר הכולל שהוא שמאל הכללי, שר האומה הרוצה להחטיא זרע יעקב ואומתו בכלל, והמלאך הוא לבש צורה גשמיית [כי היתה נבואה מוחשת], ע"י שנתגלם המלאך בצורת אדם (כמ"ש ענין זה בפ' וירא), ויאבק עמו בפועל ממש לא בחלום.

וכדעת המורה והרלב"ג: כי הלא היה צולע על יריכו, רק נתאבק עמו כדרך אנשים הנאבקים יחד לראות מי חזק בכח הגוף מחבירו, וכאשר לא יכול להפיל את יעקב ע"י חוזק הגוף כי היה יעקב חזק ועצום ממנו בכח גופו, נסה בתחבולה להפילו ע"י שהכה ברגלו בירכו להפילו ע"י תחבולה, ותקע כף ירך יעקב, ובכ"ז נאבק יעקב עמו ולא יכול להפילו, שעז"א בהאבקו עמו, והיה פתרון זאת המראה והאבוק, אם ביעקב הפרטי, שהיה לו מלחמת היצר והחומר כל אותו הלילה, שניתן להיצה"ר שלו רשות להחטיאו ולהדיחו מיראת ה', ובא הספור ויותר יעקב לבדו, היינו שיעקב הכין א"ע אז לנבואה, והכין א"ע להפשיט את החומר מעליו, ותשאר נפשו לבדו מתבודדת עם האור העליון הרוחני, שזה המליץ במ"ש ויותר יעקב לבדו, שעקר שם יעקב או משה וכדומה לא נאמר על החומר שהוא רק הלבוש של יעקב, כי עקר שם יעקב הוא על יעקב הפנימי, שהוא נפשו ונשמתו שזה יעקב העקרי, ר"ל שנפשו של יעקב נותרה לבדה מופשט מן האישית והחומר.

אבל: ע"י שניתן רשות להיצה"ר להחטיאו, התאבק איש עמו, שכח גופי ואישי, היינו כחות החומריים נאבקו עם יעקב, שהוא כחותיו הנפשיים, ולא הניחו שיתפשט מן החומר ויהיה לבדו מופשט מן האיש שלו, כי האיש והחומר שלו אחז בו ורצה להתגבר עליו. וחז"ל אמרו מלמד שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד, היינו שהיה מלחמה הפנימיית הזאת עד שרשי אמונתו, שרצה להעבירו משרשי האמונה. אבל לא יכול לו, כי יעקב שהוא נפשו ונשמתו, התגבר בכח עצום על חומר ואיש שלו, ויגע בכף יריכו, שהגם שיעקב התפשט לגמרי מן גופו, עדיין נשאר לו דבוק עם גופו וחמרו במקום גיד הנשה, ששם א"א לבטל החומר לגמרי, כי צריך לקיום המין, וכמ"ש באנשי כנה"ג שלא בטלו יצה"ר דעבירה מטעם זה, וכמ"ש בספרי שירי הנפש בפסוק איש חרבו על יריכו.

והוראה: שיש לנבואה זו על יעקב הכללי, דהיינו האומה הכללית הראו לו ששרו של עשו יאבק באומת ישראל להדיחם מתורתם ואמונתם, ויעקב שהוא האומה נותרה לבדה. וישכן בטח ביד עין יעקב, הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב, ויאבק איש עמו, שירצה וישתדל להתחבר עמו ולהיות לעם אחד, ולא יכול לו, אבל אח"כ נגע בכף יריכו, שבדורו של שמד בימי קדם הדיח הבנים מתורת ה'.

כלי יקר כתב: וזהו שאמר "ויותר יעקב לבדו", כאשר עבר חק ההסתפקות ויותר לבדו לכדו, והרי הוא לבדו כי בטלה דעתו אצל כל אדם, כי מי פתי יסור הנה לסק עצמו בעבור דבר מועט כזה, אין זה כי אם לב הותל הטהו מני אורח ישרים לחבב כל כך הממון הגורם שכחת אלוה ממעל כמו שנאמר (דברים ח יג) וכסף וזהב ירבה לך ורם לבבך ושכחת את ה'. מיד ויאבק איש עמו. נדווג אליו סמאל לגרום לו שכחת אלוה מכל וכל, ומלת ויאבק היא כמו ויחבק, כי מלות אחה"ע מתחלפות, ונכתב ויאבק באל"ף כדי לדרוש ממנו לשון אבק, כי רצה לסמא עין שכלו כאבק זה העולה ומסמא עיני האדם כך עלה בדעתו לסמא עין שכלו כדי להביאו לידי הכחשת אלוה ממעל, וזה שאמרו חז"ל (חולין צא א) שהיה האבק עולה עד כסא הכבוד כי זהו סימוי עיניו של צדקיהו הנוגע בעצמות אמונת הבורא יתברך ומציאות כסא כבודו יתברך.

סג

"מפרי הארץ"

הלכה

אורז זויים

א' נכנסה דבורה לבית בשבת וירא ממנה שלא תעקצנו ורוצה להכניסה לארון ולסגור את דלת הארון האם יש בזה חשש צידה בשבת?

תשובה: אם יש לה דרך מילוט אפילו בדוחק מותר עיין {סימן שטו' סד'}

ב' אם יש נמלים בבית ולא רוצה שיתפשטו האם יכול להקיף אותם במים [מצד צידה]?

תשובה: מותר עיין {סימן שטז' סג'} ובביאור ההיתר: (עיין חוט שני חלק א' פרק טו'-צידה)

זושן ביעפוט

א' הורים שהעבירו ילד למוסד לימודים אחר באמצע השנה האם חייבים לשלם שכר לימוד למקום הראשון?

תשובה: תלוי בסיבת ההעברה אם היא מחמת אונס כגון מעבר דירה פטורים. {עיין סימן שלג'}

ב' מכר אולם שמחות לחברו הקונה גילה כי ניתן לחלק את האולם בגובה לשני קומות עקב תקרת הגבס שיש חלל מעליה האם המוכר רשאי לטעון שהיה מקח טעות?

תשובה: לא. {עיין בסימן רכג'}

אבן העזר

א' רצה לעשות חופה אחת לשני חתנים?

תשובה: לפי השו"ע אפשר והרמ"א שלא ינהג כך משום עין הרע. {עיין סימן סב' סעיף ו'}

ב' האם מותר להביא לאלמנה מתנה מצד חשש קידושין?

תשובה: מותר. {בסימן מה' אבן העזר}

יורה דעה

א' אדם שיש לו עובד זר ויש לו סיר נפרד האם יכול להדליק את האש מתחת לסיר של העובד זר הרי יש חשש שישים בשר וחלב?

תשובה: מותר עיין {סימן רעא' ס' פז'}

ב' בא עני לפניו (שיודע שהוא עני) ומבקש צדקה לצורך מסוים האם צריך להביא לו מה שמבקש או שיכול לפוטרו בלא כלום?

תשובה: אם לא נותן חומש עובר בכמה לאוים וכמה עשים {בחפץ חיים אהבת חסד פרק יט' בהערה בשם האיגרת הגר"א}

"עֲשֵׂתִייר עַל פְּכִים קְטָנִים"

בגמרא: מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם כו' לפי שאין פושטים בידם בגזל. (חולין דף צא'.)

וקשה: מה שייכות שבגלל שאין פושטין ידיהם בגזל, לכן חביב עליהם ממונם יותר מגופם.

וביאר בס' דבר יששכר: (לר' יששכר בער רזנבוים) שגזל כאן, אין הכוונה לגזל ממון מאחרים, אלא הכוונה לגזל - הזמן, שאלו שעוסקים בפרנסתם בשביל לצבור הון, אין לך גזילת הזמן יותר מזה, שמשקיעים חדשים ושנים, ומבלים ימיהם בשביל דבר הכלה ואבדו אפס.

אבל צדיקים: שאין עוסקים בפרנסתם רק בשביל לחם לאכול ובגד ללבוש, אם כן ממונם הוא רוחניות, ולכן חביב הוא עליהם יותר מגופם, שלדעתם גופם עדיין לא נזדכך כראוי, ואינו חביב עליהם כממונם.

Beit.horaah.613@gmail.com beisyosefsholem@gmail.com

ניתן להורדה באתר דרשו